

TUNTOSARVI

Nro 8 1987

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 8/1987
13. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	1
Terveisiä Tanskasta	2
Lukutelevisio – viimeinen oljenkorsi	6
Ilmoittautumislomake	8
Ajankohtaista	12
Kokouskutsu	14
Ilmoitus	16

TUNTOSARVI

20.2.1987

Puheenjohtajan palsta

Vuosikokous on yhdistyksen toiminnan tärkein kulmakivi. Vuosikokouksessa käsitellään edellisen vuoden toimintakertomus. Päätetään, myönnetäänkö johtokunnalle tili- ja vastuuvapaus. Tätä varten tarvitaan tilintarkastajien lausunto. Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvio käsitellään myös vuosikokouksessa.

Jäsenistölle mielenkiintoinen lienee myös johtokunnan jäsenten ja puheenjohtajan vaali.

Jäsenet voivat tuoda vuosikokoukseen keskusteltaviksi muitakin asioita. Jos jostakin asiasta halutaan vuosikokouksessa päätös, on jäsenen toimitettava aloite johtokunnalle 60 vuorokautta ennen vuosikokousta.

Tänä vuonna vuosikokouspaikaksi on valittu Rauhanlahti Kuopiossa. Rauhanlahden etuna on meille edullinen hinta ja riittävän suuri auditorio kokouksen pitämistä varten. Auditorio on meille kuurosokeille tärkeä. Kokemukset ovat osoittaneet, että auditoriossa on paras näkyvyys ja kuuluvuus, sekä monitorin käytömahdollisuus. Myös tulkit tarvitsevat riittävästi tilaa ja hyvän kuuluvuuden ja näkyvyyden.

Tervetuloa vuosikokoukseen 28.-29.3.1987

Pirkko Virtanen

Terveisiä Tanskasta

Tanskassa Dronninglundissa on yli 800 vuotta vanha linna jossa nykyisin toimii Pohjoismainen kurssikeskus. Täällä pidetään kuurosokeiden henkilöstölle eri aiheisia kursseja n. 120 päivää vuodessa. Linnan omistaa rahasto. Kurssitoiminta on pohjoismaiden ministerineuvoston alaista toimintaa. Koulutusohjelman suunnittelee erityinen työryhmä. Suomesta ollaan mukana tuossa työryhmässä.

Kurssikeskus siis kouluttaa eri aloilla työskenteleviä henkilöitä lisäkoulutuksen avulla perehtymään kuurosokeuden ongelmiin. Koska kuurosokeita on suhteellisen vähän joka maassa on tarkoituksenmukaista ja taloudellisempaa koota tieto ja taito yhteen, ja sen avulla suunnitella uusia tapoja ja keinoja auttaa kuurosokeutuvaa ihmistä.

Helmikuun lopulla Dronninglundissa alkoi kahden viikon mittainen Usherin syndroomaa käsittelevä kurssi. Kurssilla oli mukana Sirkka Saarinen Näkövammaisten ammattikoululta, samoin Timo Frost. Heikki Paatelainen on aluesihteerimme. Heikki Paatelainen oli saanut tehtäväkseen myös selvittää kuurosokeiden ympäristön hallintaan liittyviä asioita. Dosentti Lea Hyvärinen on monelle tuttu. Hän on tutkinut retinitis pigmentosa -sairautta.

Tutkimustilanteessa näkö- ja kuulovamma asettaa lääkärille suuria vaatimuksia, koska hänen tulee tuntea myös tulkin käyttöön liittyviä asioita. Meillä Suomessa on todella paljon parantamisen varaa tässä

asiassa. Lealla on tekeillä koulutusohjelmia eri ammattihenkilöitä varten. On hieno juttu tällainen lääkäri.

Tanskassa Lea Hyvärinen esitelmöi Uskerin syndrooman ongelmista ja uusista tutkimustuloksista. Minun osuuteni kurssilla oli luennon pitäminen psyykkisistä tekijöistä. Psyykkisellä tarkoitetaan tunnetasolla tapahtuvaa toimintaa. Olemme tästä asiasta arkoja puhumaan. Suomalaiset ovat sulkeutuneita ja umpe mielisiä, tunteista on vaikea puhua.

Jokainen ihminen kokee elämänsä tapahtumat eri tavalla. Tunteisiin vaikuttaa persoonallisuus, kasvat, kokemukset, tieto sekä olosuhteet ja ennen muuta se, millainen käsitys ihmisellä on itsestään. Miten hän kokee elämänsä verratessaan sitä toisten ihmisten elämään.

Uusia vaatimuksia

Nykyisin vammaiset ihmiset ovat jäämässä jälkeä kehityksestä. Yhteiskunta on kiihtyvällä vauhdilla menossa siihen suuntaan, että pitää olla paljon tietoa uskallusta ja rohkeutta. Suomessa on paljon tietoa vammaisten auttamisesta, mutta vammaiset itse tietävät siitä liian vähän. Tietoa on vaikea hankkia kursoista puuttuu.

VALTAVA-uudistus muutti systeemiä niin, että kurssien sijaan yhdestä paikasta monta asiaa nyt pitää samat palvelut hakea useammasta paikasta. Kuurosokeille tämä on toivotonta, me tarvitsemme tähän kuurosokeiden apua. Aikaisemmin asioita päätettiin sosiaalivirastossa, nyt monet asiat päätetään kotikunnas-

sa. Pienissä kunnissa on vähän rahaa verrattuna vammaisia varten, mutta siihen on vaadittava muutosta.

Vaikeavammaistoimikunta on painottanut sitä, että vammaisilla on oikeus osallistua häntä koskevaan suunnitteluun, keskusteluun ja päätöksentekoon. Työntekijöiden ja ammattiauttajien tehtävä on etsiä erilaisia vaihtoehtoja. Keskustelemalla ja sopimalla voidaan löytää vammaista itseään parhaiten tyydyttävä ratkaisu. Pitää olla oikeus valinnan tekemiseen.

Kun ihminen itse osallistuu suunnitteluun ja päätöksentekoon, hän samalla ottaa vastuuta ja velvollisuuksia myös itselleen. Vammaiset tarvitsevat siis ajankohtaista tietoa, vaihtoehtoja, ei valmiita ratkaisuja. Tämä tulisi yhteiskunnan ja ammattiauttajien oivaltaa.

Tieto on kaiken perusta

Yhdistyksen toiminnan tavoite on antaa kuurosokeille tietoa omasta vammastaan ja taitoja selvitä jokapäiväisistä käytännön ongelmista. Samoin tiedotamme suurelle yleisölle. Kerhojen tavoite on myös samansuuntainen.

Usherin syndrooma on omalla tavallaan salakavala vamma. Kun syntyy kuulovammaisena, ei ymmärrä, mitä se tarkoittaa. Kun ei ole kuullut ei koe menettäneensä mitään. Nuoruudessa mukaan tulee RP. Jos keskeinen näkö säilyy, ihminen ei tajua mitä näkökentässä tapahtuu. Ei tajua olevansa näkövammainen koska näkö häviää hiipimällä. Ammattia ajatellen nä-

kövamman olemassaolo pitäisi ottaa huomioon. Mielestäni on jokaisen ihmisen edun mukaista saada runsaasti erilaista tietoa omasta vammastaan, koska silloin voi paremmin tehdä oikeita ratkaisuja tulevaisuutta ajatellen.

Toivoisin että levitätte tietoa kerhoistanne ja yhdistyksesämme. Anotte kuljetus- ja tulkkipalveluja, ja opettelette niitä oikein ja tehokkaasti käyttämään. Näin kuntanne päättäjät vähitellen tietävät kuurosokeiden tarpeista. Vamma ei estä elämästä, este on oma asenne.

Oma tiedottaja tulossa

Johtokunta on päättänyt perustaa tiedottajan toimen yhdistykseen. Kun saamme sopivan henkilön, hänen tehtävänsä on teidituksen tehostaminen ja Tuntosarvi-lehden toimittaminen. NKL on myönteisesti esittänyt että oma tiedottajamme voi paremmin kehittää lehteä kuurosokeiden tarpeita varten.

Kirjoitelkaa edelleen.

Pirkko Virtanen

Lukutelevisio – viimeinen oljenkorsi

Olen sairastanut syntymästäni saakka Retinitis pigmentosa -nimistä silmätauti. Se aiheuttaa hämärsokeutta ja kapean näkökentän. Lisäksi silmissäni on nystagmusta eli silmävärvettä ja taittovirheitä. Rappeutumaprosessi silmänpohjan verkkokalvossa etenee hitaasti kaiken aikaa ja näön onkin ennustettu jossain vaiheessa loppuvan tyystin.

Nuorempana minulle oli lukiessa avuksi erilaiset suurennuslasit sekä erikoislukulinssi, ruma mollikka silmälasien toisessa linssissä. Olen käyttänyt myös valaistua isokokoista suurennuslasia, mutta sekään ei tehnyt luettavasta tekstistä riittävän kirkasta ja selkeää.

Joskus 1970-luvulla alkoi Suomen apuvälinemarkkinoille ilmaantua lukutelevisioita, joista on ollut ratkaisevaa hyötyä vaikeasti heikkonäköisille ihmisille. Näönkuntoutuskeskuksessa Helsingissä olen kokeillut useammanlaista lukutelevisiota ja omille silmilleni sopivimmaksi on osoittautunut saksalainen Videomatic E -merkinen laite.

Teknistä

Videomatic on hyvin suunniteltu käytännöllinen lukutelevisio. Siinä on oma säädettävä pöytä ja sen alla tuki jalkoja varten. Laitteen monitori ja kamera ovat samassa linjassa liukuvan lukulevyn kanssa, joten er-

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

Suomen Kuurosokeat ry.

Vuosikokous/viikonloppuleiri

28.-29.3.1987

Hotelli Rauhalampi

Katiskaniementie 2, Kuopio

ILMOITTAUTUMINEN (vedä viiva haluamasi vaihtoehdon alle)

NIMI _____

OSOITE _____

TÄYSIHOITOPAKETTI 320 mk (jäsenet 250 mk)

LISÄVUOROKAUSI 27.3.1987 170 mk/2-hengen huoneessa (85 mk/henkilö). Maksetaan suoraan hotellille.

NOUDATATKO RUOKAVALIOTA/maitoallergia, kasvisruoka ym.?

HALUAN VUOSIKOKOUSAINEISTON:
KONEKIRJOITUKSELLA/PISTEILLÄ

TULKIN/OPPAAN NIMI _____

OSOITE _____

YÖPYÖKÖ TULKKI KYLLÄ/EI

RUOKAVALIO _____

YHTEISKULJETUS HELSINGISTÄ KYLLÄ/EI

gonomisesti television käyttäjä pystyy työskentelemään hyvässä asennoissa. Niska- ja hartiaseudun lihaksille paras pöydän säätövaihtoehto on silloin, kun pää kallistuu 15 astetta alaspäin kuvaruutuun katsottaessa. Lukulevy, jolle luettava teksti asetetaan, liikkuu kitkavivun avulla joka suuntaan portaattomasti.

Optista

Lukutelevisio on elektroninen lukulaite, jossa luettava teksti tai katsottava kuva siirtyy kameran välityksellä 17 tuumaa leveään kuvaruutuun suurennettuna jopa 45-kertaiseksi. Laitteessa on säädettävä suurennos, terävyyden säätö, valoisuutta voi niin ikään lisätä tai vähentää, elektroninen rivinvarjostus sekä erikoissuurennos »lupe», jolla pystytään omasta kytkimestä hyvin pieni teksti suurentamaan lyhyeksi ajaksi.

Tärkein lukutelevision suoma mahdollisuus on se, että mustavalkoinen kirjoitus voidaan nappia painamalla muuttaa positiivista negatiiviksi. Häikäisylle hyvin herkäät silmät eivät silloin kärsi, koska taustan voi muuttaa mustaksi, jolloin kirjaimet ja viivat hohtavat ruudussa valkoisina – ikään kuin valona. Juuri retinikoille se on hyvä ja silloin myös kontrastin saa säädetyksi kyllin suureksi.

Monipuoliset käyttömahdollisuudet

Jos optisista apuvälineistä ei enää ole heikkonäköiselle löytynyt apua, on lukutelevisio mullistanut monen elämän. Nykyisin Kansaneläkelaitos myöntää laitetta kuntoutusmäärärahoistaan työhön, päätoimiseen

opiskeluun ja hyvin perusteltuna muuhunkin käyttöön. Itse olen saanut suunnilleen 20.000 markkaa maksavan apuvälineen kunnallisia ja muita luottamustehtäviä varten. Toimiessani nykyään freelance-kirjoittajana lukutelevisio mahdollistaa itsenäisen työskentelyn; kykenen sillä itse lukemaan ja korjaamaan kirjoitukset ja hankkimaan tarpeelliset taustatiedot painetuista lähteistä. Täytän television avulla pankkikuitteja, piirtelen joulukortteja jne. Hyödyn lisäksi siitä on paljon myös iloa!

Lukutelevisio on mahdollistanut miltei sokealle henkilölle tutustumisen kirjoitetun tekstin salaisuuksiin. Muuan televisiota käytävä ystäväni on osuvasti sanonut, että suurennuslasilla lukiessaan on kuin tirkistelisi avaimenreiästä, mutta kun katsoo lukutelevisiota, on kuin tempaisisi levälleen koko oven.

Riitta-Kaisa Voipio

AJANKOHTAISTA

MM-kisat

Oberstdorfin MM-kilpailuissa on Suomeen tullut toiseksi kaksi hopeamitalia. Aki Karvonen tuli toiseksi miesten 30 km:n hiihdossa ja Marjo Matikainen naisten 10 km:llä. Isossa mäessä meni huonosti. Paras suomalainen Pekka Suorsa oli kuudes. Matti Nykänen epäonnistui ensimmäisessä hypyssä ja tuli 19. tilalle.

Kaikki muut suomalaiset sijoittuivat paremmin kuin Nykänen. Jari Puikkonen matkusti ison mäen kilpailun jälkeen kotiin kesken kisojen. Syynä oli se ettei Puikkosen annettu hypätä isossa mäessä. Hiihtoliitto aikoo käsitellä Puikkosen keskeyttämistä jälkeen päin. Mäkimiesten vaikeudet alkoivat Matti Nykäsen käyttäytymisestä aikaisemmin pidetyllä mäkiviikolla ja sen aiheuttamista riidoista. MM-kisat jatkuvat tämän viikon.

Ei armahdusta

Presidentti ei armahtanut 22-vuotiasta miestä, joka on vankilassa siksi ettei hän halua suorittaa varusmiespalvelustaan millään tavalla. Suomessa on mahdollista suorittaa aseeton palvelus eli siviilipalvelu jos ei halua kantaa asetta. Jos ei suostu siihenkään, joutuu istumaan vankilassa vastaavan ajan. Jouko Saksio anoi armoa vankilassa olostaan presidentiltä. Odottaessaan vastausta Saksio piti syömälakkoa 25 päivää. Hän alkoi syödä taas kun presidentti oli antanut kielteisen vastauksen armonanomukseen. Saksion lisäksi tällä hetkellä Suomessa on neljä muuta vankilassa samasta syystä.

Uusi missi

Tamperelainen Outi Tanhuanpää valittiin Miss-Suomeksi 1987. Toiseksi tuli Niina Kärkkäinen Nurmijärveltä ja kolmanneksi Maria Valtonen Helsingistä.

Kokouskutsu

Suomen Kuurosokeat ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään maaliskuun 29. päivänä 1987 alkaen kello 9.00 hotelli Rauhalahdessa, Katiskaniementie 2, Kuopiossa.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 10 §:ssä määrätyt asiat.

Helsingissä, helmikuun 18. pnä. 1987
Suomen Kuurosokeat ry.
Johtokunta

Vuosikokouksen yhteydessä järjestetään viikonloppuleiri. Sen yhteydessä lauantaina 28.3.1987 tutustutaan vuosikokousasioihin sekä puhutaan muista ajankohtaisista asioista.

Majoituspaketti hotelli Rauhalahdessa 28.-29.3.1987 sisältää:

- yöpymisen 2-hengen huoneessa
 - lauantaina 28.3. lounaan sekä iltapalan
 - sunnuntaina 29.3. aamiaisen ja lounaan
- Hinta jäseniltä 250 mk, muilta 320 mk.

Matkat korvataan yli 100 markkaa menevältä osalta halvinta kulkuneuvoa käyttäen. Oman auton käytöstä sovittava etukäteen samoin tulkin kustannuksista tulee sopia sosiaalitoimiston kanssa.

Ilmoittautuminen viimeistään 10.3.1987, jonka jälkeen lähetetään kokousaineisto ilmoittautuneille jäsenille.

Yhteiskuljetus järjestetään Helsingistä, mikäli riittävä määrä osallistujia ilmoittautuu.

Vuosikokous/viikonloppuleiri

Aika: 28.-29.3.1987

Paikka: Hotelli Rauhalampi, Katiskaniementie 2, Kuopio

OHJELMA

Lauantai 28.3.

Klo 12.00 Saapuminen ja majoittuminen
13.00 Lounas

Käsitellään vuosikokous- ja ajankohtaisia asioita

20.00 Iltapala

Voit viettää iltaasi ravintolassa tanssien tai seurustelemalla ystäväsi kanssa

Sunnuntai 29.3.

Klo 8.00 Aamiainen

9.00 Suomen Kuurosokeat ry:n vuosikokous

13.00 Lounas

14.30 Kotiin lähtö

Yhteiskuljetus Helsingistä (Oy Polarbus Ab:n auto) lähtee klo 6.00 rautatiehallituksen edestä rautatientorilta (Tuija Pirhonen huolehtii lähdöstä). Klo 7.30 buss on Lahden linja-autoasemalla.

Muista ottaa kokousaineisto mukaan!

Ilmoitus

Tampereen kuurosokeiden kerho kokoontuu kevään aikana seuraavasti: 24.2. klo 13.00 kokoonnumme keskustelemaan viittomakielestä, 24.3. klo 13.00 askartelemme pääsiäiskoristeita, 28.4. klo 13.00 menemme tutustumiskäynnille kuurosokeiden palvelutaloon, Hervantaan, osoite: Virtainpolku 2 ja 26.5. klo 13.00 kerhoomme tulee vierailijoita naapurikuntien sosiaalitoimistoista. Tämän lisäksi kerhoemäntämme Marita Autio tarjoilee herkkujaan ja tarjolla on myös mukavaa juttuseuraa. Kerho kokoontuu Näkövammaisten toimintakeskuksessa, osoitteessa Kuninkaankatu 8 A 1. Kerholaiset tervetuloa!

Marjatta Puromäki
